ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/326985449

Gebelerde doğum öz yeterlilik algısının doğum korkusu ile ilişkisi

Article *in* Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi · August 2018

DOI: 10.26559/mersinsbd.331077

CITATIONS
20

READS
833

2 authors:

Sümeyye Barut
Gaziosmanpasa University
4 PUBLICATIONS **39** CITATIONS
SEE PROFILE

Tuba Ucar
Inonu University
99 PUBLICATIONS **568** CITATIONS
SEE PROFILE

All content following this page was uploaded by Tuba Ucar on 04 September 2019.

The user has requested enhancement of the downloaded file.

Araştırma Makalesi

Gebelerde doğum öz yeterlilik algısının doğum korkusu ile ilişkisi

Sümeyye Barut[1] Tuba Uçar[2]

[1] Sağlık Bilimleri Üniversitesi Elazığ EAH Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi, Elazığ, Türkiye
[2] İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Malatya, Türkiye

Öz

Amaç: Bu çalışma gebelerin doğum öz yeterlilik algısı ile doğum korkusu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Veriler Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beydağı Kampüsü Kadın Doğum Polikliniklerinde 291 gebeden toplandı. Gebelere araştırmanın amacı açıklandı, bilgilendirilmiş gönüllü olur formu imzalatıldı ve veri toplama araçları uygulandı. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Doğum Eyleminde Öz Yeterlilik Ölçeği ve Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği A versiyonu ile toplanıldı. Verilerin istatistiksel analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) ve Mann-Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. **Bulgular:** Gebelerin Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği A versiyonu puan ortalaması 73.31±16.84, Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin Sonuç Beklentisi alt boyutu puan ortalaması 122.90±21.06, yeterlilik beklentisi alt boyut puan ortalaması 84.90±27.43 ve ölçek toplam puan ortalaması 89.56±32.71 olarak belirlendi. Gebelerin Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği A versiyonu puan ortalaması ile Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin Yeterlilik Beklentisi alt boyut ve toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.001$). **Sonuç:** Gebelerde doğum öz yeterliliği arttıkça doğum korkusunun azaldığı saptandı.

Anahtar Sözcükler: Gebelik, doğum korkusu, öz yeterlilik

Relationship between childbirth self-efficacy and fear of childbirth

Abstract

Aim: This research was carried out to determine the relationship between the childbirth self-efficacy and the fear of birth in women. **Method:** Descriptive data was collected from 291 pregnant women in the Maternity Polyclinics of Beydağı Campus, Malatya Education and Research Hospital. Consent forms were signed by the pregnant mothers thereafter explaining the purpose of the study. The data was collected by using Personal Information Form, Wijma Delivery Expectancy/Experience Questionnaire Version A, and Childbirth Self-Efficacy Scale. In the statistical analysis of the data, descriptive statistical methods (number, percent, mean, standard deviation) as well as Mann-Whitney U, Kruskal Wallis and Spearman correlation analysis were applied.

Yazının geliş tarihi: 26.07.2017 **Yazının kabul tarihi:**09.11.2017

Sorumlu Yazar: Sümeyye Barut, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Elazığ Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Merkez, Elazığ. e-posta: smyybrt2344@hotmail.com

Not: Bu çalışma Sümeyye Barut'un 13.07.2017 tarihinde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen "Gebelerde Doğum Öz Yeterlilik Algısının Doğum Korkusu İle İlişkisi" başlıklı tezinden hazırlanmıştır.

Results: In the pregnant women, the mean scores were determined as 73.31±16.84 for Wijma Delivery Expectancy/Experience Questionnaire Version A, 122.90±21.06 for the subscale "Outcome Expectation" of Childbirth Self-Efficacy Scale, 89.56±32.71 for the subscale "Efficacy Expectation". It was determined that there was a statistically significant negative correlation between the Wijma Birth Expectancy/Experience Questionnaire Version A average of the pregnant women and the Efficacy Expectation of Childbirth Self-Efficacy Scale and the scale total score average. **Conclusion:** It was determined the birth self-efficacy increased in pregnancy, the fear of birth decreased.

Keywords: Pregnancy, fear of birth, self-efficacy

Giriş

Gebelik, tek hücreden insan gibi mükemmel bir organizmaya geçişin tekrarlanabilen ve gözlenebilen süreçlerin tamamını kapsamaktadır. Kadının yaşamını baştan sona değiştirecek bir olayın ilk aşamasını oluşturan gebelik; sadece fizyolojik olarak değil ruhsal ve psikolojik olarak da anne adayını etkilemektedir.[1]

Gebelik olayının sonu, kontrol edilemeyen doğum eylemi ile bittiği için bir kadının gebe kaldıktan sonra yaşadığı en büyük stres doğum eylemi üzerine olmaktadır. Gebelik süresince kadın, hem bebeğini kucağına almanın hayalini kurar, hem de doğum esnasındaki zorluklar ve sıkıntıları düşünerek çeşitli nedenler ile korku yaşayabilir.[1,2] Bu korkular; kültürel, sosyal ve tıbbi nedenlere bağlı olabildiği gibi kadının kendisinden kaynaklı ruhsal sebepler ile ilgili de olabilir.[3,4] Olumsuz doğum deneyimleri, önceden yaşanılmış düşükler, vajinal doğumun tehlikeli olduğunun düşünülmesi ve özellikle de bebeğini kaybetme düşüncesi anne adayının kendisi ile ilgili olarak yaşadığı önemli doğum korkularının nedenlerini oluşturmaktadır. Doğum ağrısı ve doğum sırasında gelişebilecek beklenmedik komplikasyonlar ise olayın tıbbi boyutunu oluşturmaktadır. Bunların dışında sağlık personellerinin yeterince ilgilenmemesi, annenin aklında soru işaretleri bırakmaları her aşamada bilgilendirilmemek ve güven eksikliği anne adayının doğum olayına ilişkin ciddi korkular yaşamasına neden olmaktadır.[4,5]

Öz yeterlilik algısı da doğum korkusunu etkileyebilmektedir. Korku düzeyi yüksek olan gebeler yüksek düzeyde çaresizlik, düşük kontrol etme yeteneği ve düşük özsaygıya sahiptir. Ayrıca şiddetli doğum korkusu yaşayan gebenin, doğum anında kontrolünü kaybettiği ve doğum ağrısını yüksek düzeyde hissettikleri belirlenmiştir.[4-7] Yüksek düzeyde öz yeterliğe sahip bireyler, zorluk düzeyi yüksek olan olaylarla karşı karşıya kaldıklarında daha rahat ve verimli olabilirler. Düşük öz yeterlilik inancına sahip bireyler ise olayların gerçekte olduğundan daha da zor olduğuna inanırlar. Bu tip bir düşünce kaygıyı ve stresi arttırırken, kişinin bir sorunla en iyi şekilde baş edebilmesi için gereken bakış açısını daraltır.[8] Öz yeterlilik düzeyinin yüksek olmasının doğum korkusuyla başetme noktasında önemli rol oynadığı belirlenmiştir.[9,10] Ülkemizde doğum korkusu ve öz yeterlilik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Ülkemizde yapılan bir çalışmada sezaryen ile doğumu tercih etme nedenleri arasında en fazla doğumdan ya da doğum ağrısından korkma (%71,1) yer almıştır.[11] Yurt dışında doğum korkusu ile ilgili yapılan çalışmalarda ise, kadınların neredeyse %65'inin doğum eylemi sırasında kişisel yetersizliğe bağlı zor doğum eylemi yaşama korkusuna sahip olduğu saptanmıştır.[12] Bu sonuçlar doğum korkusunun boyutunun önemini göstermektedir.

Doğum ağrısı ile baş etme davranışlarının geliştirilmesinde en önemli etken gebenin öz yeterliliğidir. Çünkü doğum ağrısı ile kadının öz güveni arasında ilişki olduğu düşünülmektedir. Baş etme yeteneği ne kadar fazla ise doğum ağrısı o kadar az hissedilir. Ayrıca yüksek öz yeterlilik doğum komplikasyonlarının azalmasına, bebeğin sağlıklı bir şekilde doğmasına neden olur. Hatta öz yeterliliğin yüksek olduğu gebelerde daha az analjezik

ve ilaç kullanımı olacağı için benlik duygusu, güven duygusu, öz yeterlik düzeyi ve sıkıntılar ile baş etme gücünün yüksek olması bebeği ile kuracağı iletişimi de artıracaktır.[2] Dolayısıyla aile bireyleri ve sağlık çalışanları tarafından doğum eyleminin desteklenmesi anne adayının başa çıkabilirlik seviyesini, öz güvenini ve öz-yeterliliğini yükselterek daha aktif ve daha rahat bir şekilde doğuma katılımını sağlayacaktır.[4]

Gebenin sahip olduğu doğuma yönelik öz-yeterlilik algısı doğum korkusunu, doğum korkusu da tüm doğum sürecini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle doğum öz-yeterlilik algısı ile doğum korkusu arasındaki ilişkinin belirlenmesi önemlidir. Araştırmamız gebelerin doğum öz yeterlilik algısı ile doğum korkusu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem

Araştırma tanımlayıcı niteliktedir. Araştırmanın örneklemini Ekim-Aralık 2015 tarihleri arasında Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beydağı Kampüsü Kadın Doğum Polikliniklerine başvuran gebeler oluşturmuştur. Power analizi yapıldığında, örneklem büyüklüğü; %5 yanılgı düzeyi, çift yönlü önem düzeyinde %95 güven aralığında, 0.89 temsil gücüyle 291'dir. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve alınma kriterlerini sağlayan gebeler ilgili evrenden olasılıksız rastlantısal örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmaya alınma kriterleri iletişim kurmada güçlük çekmeyen ve 26-40. gebelik haftasında olan gebelerdir. Araştırmanın yürütülebilmesi için; İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan etik onay (No:2015/9-1) ve araştırmanın yapılması için kurum izni alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce, gebelere asgari bilgilendirilmiş gönüllü olur formu okunarak sözlü ve yazılı izinleri alınmıştır. Veri toplama aşamasında, formlardaki sorular araştırmacı tarafından gebelere okunmuş ve verilen cevaplar araştırmacı tarafından formlara kaydedilmiştir.

Veri Toplama Araçları: Veriler Kişisel Bilgi Formu, Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği, Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği A versiyonu ile toplandı.

Kişisel Bilgi Formu

Gebelerin bazı bireysel özelliklerini belirlemek amacıyla oluşturulan form üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm gebelerin bazı sosyo-demografik özelliklerine yönelik 4 sorudan, ikinci bölüm obstetrik verilere yönelik 4 sorudan ve üçüncü bölümde gebelerin doğum eylemine ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik 2 sorudan oluşmaktadır. Sosyo-demografik veriler içinde; yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu ve gelir durumu bilgileri yer almaktadır. Obstetrik verilerde; gebelik sayısı, gebelik haftası, doğum ilgili eğitim alıp almadıkları gibi bilgiler yer almaktadır. Doğuma yönelik düşüncelerde şimdiki gebelikte vajinal doğum yapabilme konusunda kendilerine güvenip güvenmedikleri ve Visual Analog Skala (VAS) yer almaktadır. Gebelerin doğum ağrısı şiddeti hakkında ne düşündüklerini belirlemek için VAS kullanılarak gebelere doğum eyleminin ne kadar ağrılı olduğunu düşündükleri sorulmuş ve ağrı şiddetini VAS üzerine işaretlemeleri istenmiştir. VAS sıfır (hiç şiddetli değil)'den 10 (dayanılmaz ağrı)'ya kadar uzanan 10 cm' lik bir ölçektir. Ölçekte 0-44 mm arası hafif, 45-74 mm arası orta ve 75-100 mm arası şiddetli düzeyde ağrıyı göstermektedir.[13]

Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği

Kadınların doğum eylemine ilişkin kendilerine duyduğu güven ve baş etme yeteneğini ölçen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Ersoy[14] tarafından yapılmıştır. Ölçeğin sonuç ve yeterlilik beklentisi olmak üzere iki alt boyutu vardır. Ölçeğin her bir alt boyutu 16 sorudan oluşmaktadır. Ölçek alt boyutlarından alınacak olan en düşük puan 16, en yüksek puan 160'tır. Alt boyutlardan alınan yüksek puan gebelerde doğuma ilişkin yeterlilik ve sonuç beklentisinin yüksek olduğunu gösterir. Likert tipi ölçekteki yanıtlar 1'den 10'a kadar puanlandırılır. Ölçeğin sonuç beklentisi alt boyutunda; 1 "hiç yararlı değil", 10 ise "çok yararlı" şeklinde, yeterlilik beklentisi alt boyutunda ise; ilk 13 soru 1 "tamamen eminim", 10 "hiç emin değilim", 14-16 arasındaki sorular 1 "hiç

emin değilim", 10 ise "tamamen eminim" şeklinde ifade edilmektedir. Ölçekteki yeterlilik beklentisi alt boyutundaki 1'den 13'e kadar olan sorular, tersine çevrilerek puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek toplam en düşük puan 32, toplam en yüksek puan 320'dir. Ölçekten alınacak yüksek puanlar gebelerin doğum eyleminde öz-yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach's alfa kat sayısı 0.90 olarak bulunmuştur.[14] Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's alfa kat sayısı 0.94 olarak bulunmuştur.

Wijma Doğum Beklentisi / Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) A Versiyonu

Gebelerin yaşadığı doğum korkusunun düzeyini belirlemek üzere Türkçe'ye uyarlaması Körükçü ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. W-DEQ A versiyonu 33 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçekteki yanıtlar 0'dan 5'e kadar numaralandırılmış olup, altılı likert tiptedir. Sıfır "tamamen", 5 ise "hiç" şeklinde ifade edilmektedir. Ölçek minimum puanı 0, maksimum puanı 165'tır. Madde toplam puanın yüksek olması yüksek düzeyde korkuyu göstermektedir.

- W-DEQ puanı ≤ 37 hafif düzeyde,
- W-DEQ puanı = 38-65 orta düzeyde,
- W-DEQ puanı = 66-84 şiddetli düzeyde,
- W-DEQ puanı ≥ 85 klinik düzeyde korkuyu gösterir.

Ölçekteki negatif yüklü sorular (2, 3, 6, 7, 8,11, 12, 15, 19, 20, 24, 25, 27, 31) ölçümde uyum sağlamak için ters yönde çevrilerek hesaplanır. Ölçeğin Cronbach's alfa kat sayısı primipar gebeler için 0.88, multipar gebeler için 0.90 olarak bulunmuştur.[10] Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's alfa kat sayısı 0.85 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için SPSS 22.0 for Windows yazılımı kullanıldı. Verilerin normal dağılımına uygunluğu Kolmogrov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Veriler normal dağılım göstermediği için non-parametrik testler kullanıldı. Verilerin istatistiksel analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) yanı sıra Mann-Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular

Araştırmaya katılan gebelerin yaş ortalaması 28.52±6.01 yıldır. Gebelerin %25.8'inin lise mezunu, %81.1'inin çalışmadığı, %65.6'sının gelirinin giderine denk olduğu belirlendi. Ortalama gebelik haftası 32.55±4.51 olan gebelerin %30.2'si primigravida, %69.8'i multigravidadır. Gebelerin %55.0'ı doğum hakkında bilgi almadığını belirtti. Doğum hakkında bilgi alınan en önemli kaynakların anne/arkadaş (%26.5) ve internet/TV (%21.3) olduğu belirlendi. Gebelerin %77.6'sı doğum ağrısının şiddetli olduğunu, %61.5'i vajinal doğum yapabileceğine ilişkin kendine güvendiğini belirtti (Tablo 1).

Gebelerin W-DEQ A versiyonu puan ortalamasının 73.31**±**16.84, Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin Sonuç Beklentisi alt boyutu puan ortalamasının 122.9**±**21.06, Yeterlilik Beklentisi alt boyutu puan ortalamasının 84.90**±**27.43 ve ölçek toplam puan ortalamasının ise 89.56**±** 32.71 olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Primigravidaların Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması 216.90±44.00, multigravidaların 210.54±43.77 olduğu belirlendi ($p>0.05$).

Gebelerin doğum korkusu düzeylerine göre Doğum Öz-yeterlilik Ölçeği toplam ve alt boyutlarına ait puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3'de verilmiştir. Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin toplam puan ortalaması hafif düzeyde doğum korkusu yaşayanlarda 259.00±56.16, orta düzeyde doğum korkusu yaşayanlarda 210.77±41.01, şiddetli düzeyde doğum korkusu yaşayanlarda 225.19±44.57, klinik düzeyde doğum korkusu yaşayanlarda 184.21±27.86'dır. Gebelerin doğum korkusu düzeyine göre Doğum Öz-yeterlilik Ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamaları arasındaki farkın

istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır (p<0.05; Tablo 3).

Gebelerin Doğum Öz-yeterlilik Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları ile W-DEQ A Versiyonu puan ortalamaları arasındaki ilişki Tablo 4'de verilmiştir. Gebelerin W-DEQ A Versiyonu puan ortalaması ile Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin Yeterlilik Beklentisi alt boyut puan ortalaması ve ölçek toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (p<0.001). W-DEQ A Versiyonu puan ortalaması ile Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin Sonuç Beklentisi alt boyut puan ortalaması arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (p<0.05)(Tablo 4).

Tablo 1. Gebelerin bazı tanımlayıcı özellikleri (n=291)

Değişkenler	n	%
Yaş (yıl)		
(Ort. ± SS; 28.52 ± 6.01)		
Eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	22	7.6
Sadece okuryazar	9	3.1
İlkokul mezunu	72	24.7
Ortaokul mezunu	58	19.9
Lise mezunu	75	25.8
Üniversite mezunu	55	18.9
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	55	18.9
Çalışmıyor	236	81.1
Gelir Durumu		
Gelir giderden az	78	26.8
Gelir gidere denk	191	65.6
Gelir giderden fazla	22	7.6
Gebelik haftası		
(Ort ± SS; 32.55 ± 4.51)		
Parite		
Primigravida	88	30.2
Multigravida	203	69.8
Doğum hakkında eğitim alma durumu		
Evet	131	45.0
Hayır	160	55.0
Eğitimi nereden aldığı (n=131)		
Anne/arkadaş	77	58.7
İnternet/TV	61	46.5
Gebe kitapları	43	32.8
Sağlık personeli	40	30.5
Gebe kursları	10	7.6
Gebelerin doğum ağrısı şiddetine ilişkin düşünceleri		
Hafif (0-44 mm)	9	3.2
Orta (45-74 mm)	56	19.2
Şiddetli (75-100 mm)	226	77.6
Gebelerin vajinal doğum yapabilme hakkındaki düşünceleri		
Vajinal doğum yapamam	60	20.6
Yapabilirim	179	61.5
Kesinlikle yapabilirim	52	17.9

Tablo 2. Gebelerin Wijma Doğum Beklentisi / Deneyimi Ölçeği A Versiyonu ve Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği toplam ve alt boyutlarından aldıkları en düşük - en yüksek puanlar ve puan ortalamaları

Ölçekler	Alınabilecek en düşük-en yüksek değer	Min-Max	X±SS
W-DEQ A versiyonu	0-165	27.0-129.0	73.31±16.84
Yeterlilik Beklentisi	16-160	16.0-154.0	89.56±32.71
Sonuç Beklentisi	16-160	62.0-160.0	122.9±21.06
DÖÖ Toplam	32-320	116.0-314.0	212.46±43.86

W-DEQ: Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği, DÖÖ: Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği

Tablo 3. Gebelerin doğum korkusu düzeylerine göre Doğum Öncesi Öz Yeterlilik Ölçeği toplam ve alt boyutlarına ait puan ortalamalarının karşılaştırılması

Korku düzeyi		Yeterlilik beklentisi	Sonuç beklentisi	Toplam
	n	X±SS	X±SS	X±SS
Hafif (0-37)	5	125.80±29.64	133.20±27.03	259.00±56.16
Orta (38-65)	81	94.35±25.02	116.40±22.27	210.77±41.01
Şiddetli (66-84)	139	99.12±31.34	126.07±21.89	225.19±44.57
Klinik (85-165)	66	60.80±26.42	123.40±14.98	184.21±27.86
Test ve p değeri		KW=70.961 p=0.000	KW=13.268 p=0.004	KW= 46.380 p=0.000

Tablo 4. Gebelerin Doğum Öz-yeterlilik Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları ile Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği A Versiyonu puan ortalamaları arasındaki ilişki

Ölçekler	W-DEQ A versiyonu	
	r	p
Yeterlilik beklentisi alt boyutu	-0.382	0.000
Sonuç beklentisi alt boyutu	0.115	0.049
DÖÖ Toplam	-0.223	0.000

DÖÖ: Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği

W-DEQ: Wijma Doğum Bekle

Tartışma

Doğum eylemi doğrudan öz yeterlilik kavramı yani kadının kendine güveni ve doğum yapabileceğine ilişkin inancıyla ilişkilidir. Gebenin sahip olduğu doğuma yönelik öz-yeterlilik algısı doğum korkusunu, doğum korkusu da tüm doğum sürecini olumsuz etkileyebilmektedir.

Çalışmamızda gebelerin W-DEQ A Versiyonu puan ortalaması 73.31**±**16.84 olarak saptanmıştır. Bu bulgu gebelerin şiddetli düzeyde doğum korkusu yaşadığını göstermektedir. Ülkemizde Şahin ve ark.[15] yaptığı çalışmada gebelerin doğum korkusu puan ortalamalarını 85.63±13.76, Lazoğlu ve ark.[8] yaptığı çalışmada 61.88**±**13.35 olarak bulmuşlardır. Yurt dışında yapılan çalışmalarda ise Adams ve ark.[4] yaptıkları çalışmada 56.66±19.49, Storksen ve ark.[16] 56.8±20.1, Rouhe ve ark.[17] 68.3±21.1, Hall ve ark.[18] 52.87±19.66 olarak saptamışlardır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda, gebelerin şiddetli düzeyde, yurt dışında yapılan çalışmalarda ise gebelerin orta düzeyde doğum korkusu yaşadığı görülmektedir. Bu farklılığın, araştırmaya alınan gebelerin kültürel faktörlerine, doğuma bakış açılarına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalamasının ise 89.56**±**32.71 olduğu saptanmıştır. Schwartz ve ark. doğumdaki öz yeterlilik ile ilişkili faktörleri araştırdığı çalışmada multipar kadınların öz yeterliliğini 113.1±25.4 olarak saptamıştır.[19] Carlsson ve ark. İsveç'te yaptıkları çalışmada gebelerin öz yeterlilik puan ortalamasını 99.2**±**27.5 olarak saptamıştır.[20] Sonuçlarımızda, gebelerin doğum öz yeterlilik algılarının yapılan çalışmalara göre düşük olduğu belirlendi. Bu farklılık ülkemizde gebelerin vajinal doğuma yönelik kendilerine güvenlerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Araştırmamızda doğum korkusu düzeyi hafif olan gebelerin Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalaması en yüksek, doğum korkusu klinik düzeyde olan gebelerin Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik ölçeği toplam puan ortalaması en düşüktür ($p<0.05$). Bu araştırmadan çıkan sonuçlarla paralel olarak, Salomonnson ve ark. yüksek düzeyde doğum korkusu yaşayan gebelerin orta seviyede doğum korkusuna sahip olan gebelere göre daha düşük öz yeterliliğe sahip olduklarını bildirmişlerdir.[21] Lowe, gerçekleştirmiş olduğu bir çalışmada yüksek düzeyde doğum korkusu olan gebelerin diğer gebelere göre daha düşük öz yeterliliğe sahip olduğunu belirlemiştir.[22]

Gebelerin W-DEQ A Versiyonu puan ortalaması ile Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin Yeterlilik Beklentisi alt boyut puan ortalaması ve ölçek toplam puan ortalaması arasındaki ilişki incelendiğinde; istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). Bu bulgu gebelerin doğum öz-yeterliliği arttıkça doğum korkusunun azaldığını göstermektedir. Lazoğlu yaptığı araştırmada bizim sonuçlarımız ile benzer sonuçlar bulmuş olup gebelerin doğum korkuları arttıkça öz-yeterlilik düzeylerinin azaldığını belirlemiştir.[8] Allipour ve ark. ise, doğum korkusu ile öz yeterlilik arasında istatistiksel anlamlılık olduğunu öz yeterlilik arttıkça doğum korkusunun azaldığını ifade etmişlerdir.[23] Khorsandi ve ark. yaptıkları çalışmada güven yeteneği yüksek olan gebelerin doğum ağrısını daha düşük yaşadıklarını saptamışlardır.[24]

Gebelerin W-DEQ A Versiyonu puan ortalaması ile Doğum Eyleminde Öz-yeterlilik Ölçeğinin Sonuç Beklentisi alt boyut puan ortalaması arasındaki ilişki incelendiğinde; istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Sonuç beklentisi kavramı gerçekleştirilecek bir davranışın sonuçlarına ilişkin beklentilerle ("Bunu yaparsam sonucunda ne elde edeceğim?") ilişkilidir. Bu bulgu gebelerin doğum sonucundan beklentilerinin arttıkça doğum korkusunu daha fazla yaşamalarına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, gebelerde doğum öz yeterliliği arttıkça doğum korkusunun azaldığı belirlenmiştir. Düşük düzeyde doğum korkusuna sahip gebelerin yüksek düzeyde doğum

korkusuna sahip gebelere göre daha yüksek öz yeterlilik algısına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, doğum eylemine hazırlanan gebelerin öz yeterlilik algıları aile-hastane işbirliği içinde yükseltilmeye çalışılması, doğum öncesi eğitimler verilmesi ve ebelerin uygulamalarda gebelerin öz yeterlilik algısını yükseltmeye yönelik pozitif yönlendirmeler yapması önerilebilir.

Kaynaklar

1. White JM, Klein DM. Family Theories. 3th ed. Columbia, Sage Publications, 2002:40-49.

2. Begic N, Zigic L, Rados S. Anxiety and Anxiety Sensitivity As Predictors of Fear of Childbirth: Different Patterns for Nulliparous and Parous Women. *Psychosom Obstet Gynaecol* 2014;35(1):22–28.

3. Jespersen J, Hegaard HK, Schroll AM, Rosthøj S, Kjærgaard H. Fear of Childbirth and Emergency Caesarean Section in Low-Risk Nulliparous Women: A Prospective Cohort Study. *Psychosom Obstet Gynaecol* 2014;35(4):109-115.

4. Adams S, Gian M, Eskild A. Fear of Childbirth an Duration of Labour. *British J Obstet Gynecol* 2012;119(10):1238-1246.

5. Gözekara F, Eroğlu K. Sezeryan Doğum Artışını Önlemenin Bir yolu: "Bir Sezeryan Hep Sezeryan" Yaklaşımı Yerine Sezeryan Sonrası Vaginal Doğum ve Hemşirenin Rolleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Derg* 2011; 89-100.

6. Aydemir H, Hazar H. Düşük riskli, Riskli, Yüksek Riskli Gebelerde Ebenin Rolü. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2014;3(2):815-833.

7. Kızılırmak A. Primipar Gebelere Verilen Eğitimin Doğum Korkusuna Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ümit SEVİĞ, Yayınlanmamış tez, Kayseri, 2011.

8. Lazoğlu M, Doğum Korkusunun Derecesine Göre Gebelerin Öz yeterlilik Algısının Derecelendirilmesi Yüksek Lisans Tezi, Serap EJDER APAY, Yayınlanmamış tez, Erzurum, 2014.

9. Dişsiz M. Gebelerin Doğuma İlişkin Korkuları ve Etkileyen Faktorleri. *ZKTB* 2009;40(2): 57-62.

10. Korukcu HO, Kukulu K, Fırat MZ. The reliability and validity of the Turkish version of the Wijma Delivery Expectancy/Experience Questionnaire (W-DEQ) with pregnant women.*J Psychiatr Ment Health Nurs* 2012;19(3):193-202.

11. Gözükara F, Eroğlu K. İlk Doğumunu Yapmış Kadınların (Primipar) Doğum Şekline Yönelik Tercihlerini Etkileyen Faktörler. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Derg* 2008;32-46.

12. Saisto T, Halmesmaki E. Fear of childbirth: a neglated dilemma. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2003; 82, 201-208.

13. Wewers ME, Lowe NK. A critical review of visual analogue scales in the measurement of clinical phenomena. *Research in Nursing & Health* 1990;13:227-236.

14. Ersoy Y. Doğum Eylemin Öz yeterlilik Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Kamile KUKULU, Yayınlanmamış tez Antalya, 2011.

15. Şahin N, Dinç H, Dişsiz M. Gebelerin Doğuma İlişkin Korkuları ve Etkileyen Faktörler. *ZKTB 2009;*40(2):57-62.

16. Storksen HT, Garthus-Niegel S, Vangen S, Eberhard-Gran M. The impact of previous birth experiences on maternal fear of childbirth. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2013;92(3):318-324.

17. Rouhe H. Fear of childbirth. Academic dessertation of Midwifery of Helsinki university. 2015. p. 41.

18. Hall WA, Stoll K., Hutton KT. Brow H. A prospective study of effects of psychological factors and sleep on obstetric interventions, mode of birth, and neonatal outcomes among low-risk British Columbian women. *BMC Pregnancy and Childbirth* 2012;12:78.

19. Lianne S, Jocelyn T, Debra KC, Kathleen B, Jenny G, Jennifer F. Factors associated with childbirth self-efficacy in Australian childbearing women. *BMC* 2015;15:29.

20. Carlsson M, Kristina Z, Eva N. Psychometric properties of the Swedish childbirth self-efficacy inventory. *BMC Pregnancy and Childbirth* 2014;14:1.

21. Salomonnson *B.* Bertero C, Alehagen S. Self-efficacy in pregnant women with severe

fear of childbirth. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs* 2013;42:191–202.
22. Lowe NK. Self-efficacy for labor and childbirth fears in nulliparous pregnant women. *J Psychosom Obstet Gynaec* 2000;21:219-224.
23. Alipour Z, Lamyian M, Hajizadeh E, Maryam AV. The association between antenatal anxiety and fear of childbirth in nulliparous women: a prospective study. *Iran J Nurs Midwifery Res* 2011;16(2):169-173.
24. Khorsandi M, Ghofranipour F, Hiadarnia A, Fghihzadeh S, Bagheban AA,Vafaie MA. Iranian version of childbirth self-efficacy inventory. *J Clin Nurs* 2008;17:2846-2855.

View publication stats